

С Т А Н О В И Щ Е

от проф. д-р арх. Малвина Русева, ИИИЗк-БАН

ОТНОСНО: материалите, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност “доцент” по “Теория и история на архитектурата” (дигитализация и архитектурно наследство) професионално направление 5.7. Архитектура, строителство и геодезия, за нуждите на сектор Изобразителни изкуства в Института за изследване на изкуствата при БАН, обявен в ДВ. бр. № 52/18.06.2024 г. с единствен кандидат д-р арх. Димитрина Попова

Д-р арх. Димитрина Попова заема длъжността главен асистент в Института за изследване на изкуствата от 2015 г. до сега. В периода 2011 - 2013 година е редовен докторант към същия институт, а през 2014 г. успешно защитава дисертационен труд на тема: „Граници на намеса на Римската империя чрез архитектурата в Тракия“ за придобиване на ОНС Доктор по Теория и история на архитектурата.

Гл. ас. д-р арх. Димитрина Попова участва в конкурса с:

- Монография *„Архитектурното наследство в колекция от архитектурни заснемания от периода 1949-1962“*,
- Глава от книга посветена на архитектурата на сградата на БАН.
- 20 научни статии в научни издания, от които пет (5) са реферирани в ERIN PLUS, две (2) в Web of Science и една (1) в Scopus. (Една от статиите е в съавторство)
- Участия с доклади в 13 национални и международни научни конференции
- Участия в три (3) научно-изследователски проекта

- реализирани архитектурни проекти за опазване и социализиране на архитектурното наследство по българските земи и проекти в областта на образованието, обновяването и облагородяването на градската среда.
- повече от десет години активна преподавателска дейност в два университета.

Хабилитационният труд *„Архитектурното наследство в колекция от архитектурни заснемания от периода 1949-1962“* се състои от въведение, две части, всяка от които включва по три глави, заключение, библиография на кирилица и латиница с 116 заглавия, списък на фигурите и резюме на английски език, в обем общо от 224 страници.

Монографията на арх. Димитрина Пенева за първи път в българската архитектурна наука предлага съвременен анализ на колекция от архитектурни документи, които са част от архитектурния архив на Института за изследване на изкуствата към БАН. Колекцията се състои от архитектурни заснемания на къщи от българските земи строени през 19 век. Процесът на тяхната дигитализация поставя въпроси за радикална промяна в материята на документите, промяна в мисленето, методите на изследване и анализ, различни от традиционните за архивистиката. Търсенето на нов подход предполага ново знание и оригинални резултати. Арх. Попова създава и тества научна методология за триизмерна реконструкция на стари сгради. В книгата тя проследява ролята на новите дигитални медии и конкретно на виртуалната реалност, които дават възможност да се съживи безвъзвратно унищоженото у нас архитектурно наследство.

В първата част на труда основният акцент е върху фондообразуването на архитектурния архив, а във втората е върху дигиталният продукт – триизмерната реконструкция на къщите от 19 век. Методологическият

инструментариум в изследването на колекцията от архитектурни заснемания се основава на сравнителен и контекстен анализ, основаващ се на избрани йерархични мащаби S, L, M и XL, чието съдържание е обяснено в текста. По отношение групирането на архитектурните архивни документи арх. Попова въвежда новите термини „масив“ и „колекция“.

Интердисциплинарният подход на изследване и анализ има академичен и приложен характер. Използваната научна литература от различни области на познанието включва архитектурни, исторически, литературни и философски публикации пряко или косвено свързани с темата. Методологията на Дериде, която арх. Попова следва и дава свобода да разгледа и представи архива като усещане и преживяване, което е от значение при виртуалната разходка из реконструиранияте от нея старинни къщи.

Достойнство на монографията е нейният теоретично-приложен характер, благодарение на който трудът може да бъде използван не само от учени, но и от широк кръг специалисти в областите на архитектурата, урбанизма, социологията, от общини и студенти.

Представените научни статии, които имат научно и социално значение, показват пътя, който арх. Попова изминава от теоретичните научни изследвания на архитектурното наследство към неговата дигитална реконструкция.

От учебната 2011/2012 година до сега арх. Попова води лекции и упражнения на български и английски на студенти в два университета. Лекциите включват теми върху *Опазване на архитектурното наследство*, *Естетика* и *Архитектура* в Европейски политехнически университет както и упражнения по *Архитектура* в Университет по архитектура, строителство и геодезия.

Д-р арх. Попова реализира научна и научно-приложна дейност в рамките на научни проекти в екип или самостоятелно. Тя участва в три научни проекта, например към Фонд *Научни изследвания* и към Национална научна програма *Българистика*. Печели грантове в конкурси за разработка на научно-приложни проекти, например *The Five House* от Европейски алианс на академиите през 2021 г. и в Центъра за изкуствен интелект в Бремен, Германия през 2024.

Гл. ас. д-р арх. Попова участва активно в академичния живот на ИИИЗк. За периода 2015 - 2024: организирани от нея семинари се отличават с оригиналност и актуалност на темите, които не са били дискутирани системно и обстойно в професионалните архитектурни среди, например *архитектурното наследство представено във виртуална реалност*.

Основните приноси в научните и научно приложните трудове на д-р арх. Димитрина Попова са в *разкриване на нови научни проблеми* в дисциплината Теория и история на архитектурата и предлагане на *насоки за решаването* им, *създаване на научни методологии* за изследване на поставяните от нея актуални въпроси, *изясняване на терминологични проблеми* и *въвеждане на нови термини* съобразени с навлизането на новите дигитални технологии в архитектурната наука.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Представените от гл. ас. д-р арх. Димитрина Попова монография *„Архитектурното наследство в колекция от архитектурни заснемания от периода 1949-1962“*, научните публикации и проекти съдържат оригинални приноси, доразвиват и обогатяват научните знания по специалност “Теория и история на архитектурата”. Научните постижения на арх. Попова през последните десет години демонстрират всички качества, необходими за заемане на академичната длъжност “доцент”. Те отговарят на изискванията на

Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за прилагането му, Правилника на БАН за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в ИИИЗк - БАН .

Предвид гореизложеното и като отчитам цялостното научно творчество, преподавателската и експертната дейност, присъствието и авторитетът на кандидатката в научните среди у нас, препоръчвам на Научното жури да предложи на Научния съвет на ИИИЗк-БАН гл. ас. д-р арх. Димитрина Попова да бъде избрана на академичната длъжност доцент по научната специалност Теория и история на архитектурата от професионалното направление 5.7. Архитектура, строителство и геодезия, за нуждите на сектор “Изобразителни изкуства” в Института за изследване на изкуствата при БАН.

Изготвил становището:

/проф. д-р арх. Малвина Русева/

17 октомври 2024 г.